

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 10. juni 2009
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2009-730-0900
Dok.: FRM40905

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 6 vedrørende forslag til folketingsbeslutning om styrkelse af indsatsen over for ofre for personfarlig kriminalitet (B 179), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 18. maj 2009. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karen Hækkerup (S).

Brian Mikkelsen

/

Lars Hjortnæs

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 6 vedrørende forslag til folketingsbeslutning om styrkelse af indsatsen over for ofre for personfarlig kriminalitet (B 179):

”Ministeren bedes redegøre for reglerne, herunder rettingerne, for ofre for voldsforbrydelser, hvor forbrydelsen har fundet sted i udlandet, og oplyse, om ministeren påtænker at ændre nogle af disse regler.”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Erstatningsnævnet, der har oplyst følgende:

”Efter § 1, stk. 1, 1. pkt., i offererstatningsloven yder staten som udgangspunkt alene erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af straffeloven, hvis overtrædelsen er begået i den danske stat.

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., kan der dog i særlige tilfælde ydes erstatning for skader, der forvoldes ved handlinger begået uden for den danske stat, hvis skadelidte har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gernings-tidspunktet gjorde tjeneste for en udsendt dansk udenrigsrepræsentation. Efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, 2. pkt., kan erstatning endvidere ydes, når sådanne handlinger er begået mod skadelidte med bopæl i Danmark under dennes erhvervsudøvelse uden for den danske stat.

Det fremgår af betænkning nr. 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (herefter betænkningen), side 32, at bestemmelsen er tiltænkt et snævert anvendelsesområde. Det skyldes, at skader forvoldt ved overtrædelser, der er begået uden for den danske stat, som alt overvejende hovedregel må antages at savne tilknytning til Danmark og derfor naturligt falder uden for ordningen (tilknytningskrav).

Hvor skadelidte har bopæl i Danmark eller dansk indfødsret, kan der forekomme tilfælde, hvor det vil være rimeligt at yde erstatning. Med henblik på disse tilfælde er der med bestemmelsen givet adgang til, at staten under særlige omstændigheder kan yde erstatning. Det bemærkes navnlig, at bestemmelsen er fakultativ, jf. ordet ”kan”.

Ifølge betænkningen, side 32 sigter udtrykket ”særlige tilfælde” især på visse tilfælde, hvor der er dansk straffemyndighed for en handling, der er begået uden for den danske stat. Der henvises herved til bestemmelserne i straffelovens § 6, stk. 1, nr. 2 og 3 (nu § 6, nr. 2 og 3), samt § 7 og § 8, stk. 1,

nr. 4 og 5. Bestemmelsen vil også kunne anvendes på skadelidte, der i udlandet er ofre for terrorhandlinger.

Det fremgår videre af betænkningen, side 32, at ”sager af denne art ofte vil være vanskelige at få tilstrækkeligt oplyst, idet man må forvente, at politianmeldelse ikke finder sted, eller at en eventuel politimæssig efterforskning kan være mindre anvendelig til brug for behandlingen af erstatningsspørgsmålet. Dette kan især vanskeliggøre bedømmelsen af skadelidtes egen skyld og dermed beslægtede tilfælde. Det må efter udvalgets opfattelse være en forudsætning for at yde erstatning, at sagen er tilstrækkeligt oplyst” (oplysningskrav).

Straffelovens § 6, nr. 2 og 3, omfatter lovovertrædelser, der sker på dansk fartøj, der befinder sig uden for nogen stats folkeretligt anerkendte område, eller på dansk fartøj, der befinder sig på fremmed folkeretligt anerkendt område, hvis gerningsmanden hører til fartøjet eller rejser hertil.

Straffelovens § 7 omfattede ved affattelsen af offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., kriminelle handlinger, der begås i udlandet af personer med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark.

Forarbejdernes henvisning til den dagældende straffelovs § 7 har praktisk betydning for nævnet, idet nævnet kan betale erstatning efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., ved skader, der indtræder ved, at en person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark overfalder en anden person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark. Efter nævnets praksis ydes der som udgangspunkt kun erstatning, hvis skaden er opstået i et lukket dansk miljø, f.eks. i forbindelse med en skolerejse. I disse situationer vil strafforfølgningen ofte kunne ske ved en dansk domstol efter forudgående dansk politiefterforskning og tiltalerejsning. Beror det derimod på en tilfældighed, at såvel offer som gerningsmand har tilknytning til Danmark, yder nævnet ikke erstatning.

Straffelovens § 7 er senest ændret ved lov nr. 490 af 17. juni 2008 om ændring af straffeloven og forskellige andre love (Dansk straffemyndighed). Ved denne lovændring er der sket en udvidelse af dansk straffemyndighed med henblik på muligheden for at foretage strafforfølgning ved danske domstole i forhold til kriminalitet, der er begået i udlandet, og som Danmark har en interesse i at kunne pådømme. Der er ikke i forbindelse med denne lovændring sket ændringer af offererstatningsloven eller denne lovs muligheder for at yde erstatning for skader, der forvoldes ved handlinger begået uden for den danske stat. Nævnet har ikke haft anledning til at tage stilling til, hvorvidt udvidelsen af den danske straffekompetence vedrørende kriminalitet begået i udlandet kan få betyd-

ning for nævnets praksis med hensyn til erstatning for personskade ved straffelovsovertrædelser begået uden for den danske stat.

Straffelovens § 8, stk. 1, nr. 4 og 5, er ændret siden betænkningen, men der er ikke herved tilsigtet nogen ændring af offererstatningslovens dækningsområde. Henvielsen til straffelovens § 8, stk. 1, nr. 4 og 5, må derfor forstås som en henvisning til bestemmelserne, som de var formuleret i 1975, hvor de vedrørte handlinger omfattet af konventionen til bekæmpelse af ulovlige handlinger mod den civile luftfarts sikkerhed.

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 1, stk. 3, 2. pkt., trådte i kraft den 1. juni 1994 og har virkning for skader sket den 1. juni 1994 eller derefter. Reglen, der har stor praktisk betydning, omfatter personskader, der forvoldes mod personer med bopæl i Danmark ved overtrædelse af straffeloven under udlandsophold, der sker som led i skadelidtes erhvervsudøvelse.

Bestemmelsen omfatter efter forarbejderne kun korterevarende erhvervsudøvelse i udlandet under omstændigheder, hvor det ikke kan forventes, at skadelidte eller arbejdsgiveren har tegnet forsikring til dækning af skaden. Det bemærkes, at studie- og praktikophold ikke anses for erhvervsudøvelse.

Kun tilskadekomst i forbindelse med erhvervsudøvelsen er omfattet af bestemmelsen (og som regel også af arbejdsskadesikringsloven). Tilskadekomst, der sker i fritiden, f.eks. ved restaurations- eller diskoteksbesøg, er ikke omfattet af offererstatningslovens § 1, stk. 3, 2. pkt., men kan eventuelt være omfattet af offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., om ydelse af erstatning i særlige tilfælde.

Hvis en person med fast bopæl i Danmark udsættes for vold, voldtægt eller anden straffelovsforbrydelse under ophold i udlandet, vil den skadelidte normalt være omfattet af offererstatningsordningen i det land, hvor tilskadekomsten sker. I de fleste EU-lande findes der statslige ordninger med erstatning til ofre for forbrydelser. Endvidere dækker de sædvanlige rejseforsikringer – og i visse tilfælde almindelige familie- og ulykkesforsikringer – hvis den sikrede får personskade på grund af f.eks. vold og voldtægt i udlandet. Også uden for EU-området findes der særlige offererstatningsordninger, f.eks. i USA, Canada, Australien og New Zealand. [...]”

Det er efter Justitsministeriets opfattelse vedbegrunder, at offererstatningsloven som udgangspunkt kun finder anvendelse på forbrydelser begået i den danske stat, idet skader forvoldt ved overtrædelser, der begås

uden for den danske stat, som hovedregel vil savne tilknytning til Danmark.

Som det fremgår af det, der er anført ovenfor, er der allerede i dag efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, mulighed for, at staten i særlige tilfælde kan yde erstatning i anledning af skader forvoldt i udlandet. Det kan bl.a. være tilfældet, hvor sagen har en sådan tilknytning til Danmark, at der efter straffelovens regler om dansk straffemyndighed kan føres en straffesag her i landet mod gerningsmanden, eller ved visse sager i forbindelse med skadelidtes erhvervsudøvelse i udlandet.

Denne afgrænsning af lovens anvendelsesområde må bl.a. ses i lyset af, at den danske stat efter offererstatningsloven udbetaler erstatning mv., selv om staten ikke selv er erstatningsansvarlig for skaden. Ydelse af erstatning efter skader forvoldt i udlandet bør derfor forudsætte, at forbrydelsen har en vis nærmere tilknytning til Danmark, eller at der i øvrigt konkret foreligger særlige omstændigheder, der gør, at den danske stat bør yde erstatning.

En udvidelse af lovens anvendelsesområde til generelt at omfatte skader forvoldt ved forbrydelser mod danske statsborgere mv. i udlandet ville formentlig indebære en væsentlig forøgelse af statens udgifter til offererstatningsordningen, især til erstatning for skader forvoldt ved forbrydelser med begrænset tilknytning til Danmark, og hvor staten ofte ikke vil have mulighed for at gennemføre sit regreskrav efter offererstatningsloven mod skadevolderen.